

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็ก และเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กรอบเนื้อหาในการวิจัยยึดตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้เนื้อหาตามพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 8 (1) (2) (3) ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2553-ตุลาคม 2553 สถานที่วิจัย คือ บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เด็กและเยาวชนบ้านคุ้มสังข์ขาดคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ประการ คือ 1) พฤติกรรมประหยัดและมีความรับผิดชอบ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.81$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.74) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.38$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.49) 2) พฤติกรรมกาลตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.73$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.54) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.29$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.43) 3) พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.23$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) 4) พฤติกรรมความมีระเบียบและปฏิบัติตามเกณฑ์ทาง

สังคม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.31$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44) 5) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.34$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44)

สาเหตุเกิดจากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างกันจึงส่งผลโดยตรงกับคุณธรรมจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวเด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ลักขโมย และรังแกคนอื่น และในปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยของเด็กและเยาวชนได้เพิ่มความหนักใจให้แก่ บิดา มารดา และผู้ปกครองนั้น ที่น่าเป็นห่วงและน่าวิตก คือ การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน กายแต่่งกายไม่สุภาพ แสดงท่าทีไม่เหมาะสมต่าง ๆ

2. พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัยยาศัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดกระบวนการในการศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัยยาศัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ของเด็กและเยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ขั้นที่ 2 การระดมสมอง ของผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และผู้วิจัย

ขั้นที่ 3 การวางแผน ขั้นตอนในการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัยยาศัย

ขั้นที่ 4 การดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัยยาศัย

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ประเมินพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนและความพึงพอใจของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัยยาศัย

ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้อย่างมีกระบวนการ คือ มีพฤติกรรมกล้าคิดกล้าแสดงออก มีพฤติกรรมวางแผนในการทำงาน ตรงต่อเวลา มีความร่วมมือในกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น โดยแหล่งเรียนรู้เปรียบเสมือนห้องเรียนที่ฝึกให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เพื่อที่จะก้าวไปสังคม ได้อย่างมั่นใจ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการช่วยสร้างคนได้ เพราะ การที่ได้ไปใช้ชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งในสังคมที่มีชีวิตเรียบง่าย ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและการอยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่ม มีชีวิตที่ความสนุกสนาน ได้เรียนรู้หัวใจในกลุ่ม สร้างคนให้มีน้ำใจ รู้จักการให้เพื่อน มนุษย์ด้วยกัน สอนให้คนเป็นคนอย่างสมบูรณ์ ซึ่งไม่อาจเรียนได้ในตำรา และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ จำเป็นที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ดี เมื่อสิ่งที่เรียนมีความหมายต่อเขาเอง การเรียนรู้ที่ดีต้องตรงกับความสนใจและความจำเป็น ของผู้เรียน

3. ระดับความพึงพอใจของเด็กและเยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและ เยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถศาสตร์ พบว่า เป็นไปในทางบวกระดับมาก คือ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$) ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.49)

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย ทำให้ได้ประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและ เยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เด็กและ เยาวชนบ้านคุ้มสังข์ขาดคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะ 5 ประการ คือ 1) พฤติกรรมประหยัดและมีความรับผิดชอบ ก่อนได้รับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.81$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.74) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.38$) ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.49) 2) พฤติกรรมกาลตรงต่อเวลาและรู้จักกาลเทศะ ก่อนได้รับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.73$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.54) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.29$) ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D. = 0.43) 3) พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ก่อน ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.23$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.38) 4) พฤติกรรมความมีระเบียบและปฏิบัติตามเกณฑ์ทาง สังคม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) ค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.61) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.31$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44) 5) พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.34$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.44)

2. พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนอันประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ของเด็กและเยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวางอำเภอ โโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ขั้นที่ 2 การระดมสมอง ของผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และผู้วิจัย ขั้นที่ 3 การวางแผน ขั้นตอนในการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ขั้นที่ 4 การดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ขั้นที่ 5 การประเมินผล ประเมินพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนและความพึงพอใจของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้อย่างมีกระบวนการ คือ มีพฤติกรรมกล้าคิดกล้าแสดงออก มีพฤติกรรมวางแผนในการทำงาน ตรงต่อเวลา มีความร่วมมือในกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น โดยแหล่งเรียนรู้เปรียบเสมือนห้องเรียนที่ฝึกให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อที่จะก้าวไปสังคมได้อย่างมั่นใจ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการช่วยสร้างคนได้ เพราะการที่ได้ไปใช้ชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งในสังคมที่มีชีวิตเรียบง่าย ได้เรียนวิถีชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีชีวิตที่ความสนุกสนาน ได้เรียนรู้หัวใจในกลุ่ม สร้างคนให้มีน้ำใจ รู้จักการให้เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สอนให้คนเป็นคนอย่างสมบูรณ์ ซึ่งไม่อาจเรียนได้ในตำรา และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เมื่อสิ่งที่เรียนมีความหมายต่อเขาเอง การเรียนรู้ที่ดีต้องตรงกับความสนใจและความจำเป็นของผู้เรียน

3. ระดับความพึงพอใจของเด็กและเยาวชน บ้านคุ้มสังข์ ตำบลหัวขวาง อำเภอ โโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า เป็นไปในทางบวกระดับมาก คือ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.49)

ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็กและเยาวชน เป็นประสบการณ์เรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ ความสุข ความรัก ความทรงจำ และที่สำคัญ คือ ประสบการณ์ชีวิต และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด การสร้างบรรยากาศภายในการเรียนรู้เป็นกลิ่นอายของความรู้สึกรักที่กลุ่มเด็กและเยาวชนได้รับ ในระหว่างการทำกิจกรรม ผู้เรียนรู้สึกสบายๆ มีความสุข และสนุกกับการเรียนรู้ โดยนำเอา ทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ แลอารมณ์ โดยวิทยากรที่มีความรู้ โดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็ก และเยาวชนเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน รวมทั้ง ป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความร่วมมือทุกคน ทุกคนมีความสุขกับกิจกรรมที่ทุกคนเป็นเจ้าของเพราะการเรียนรู้เกิดจากความ สนใจของผู้เรียนเองจะทำให้เขามีความตั้งใจ ความสนใจ สนุกสนานกับการเรียนรู้ กับสิ่งที่ ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง คือ การเรียนรู้จากการ กระทำเป็นขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้ เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ ที่ให้มีการพัฒนาการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็น วิทยาคารสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย ให้ ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพ ชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา คุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งให้มีการสืบค้น ถอดความรู้ ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนออกเป็นความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเรียนรู้ สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มี ประสบการณ์ และมีกระบวนการที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ที่เสนอระบบการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยไม่เรียนรู้ มีความสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีคุณธรรมนำ

ความรู้ โดยอาจอยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา และมีปัจจัยและเครื่องมือต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ ทั้งที่มาจากระบบศึกษาปกติและจากนอกระบบ เช่น สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกแห่งและทุกเวลา ประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการเรียนรู้ คือการเน้นความสำคัญของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ นับตั้งแต่ครู ผู้ปกครอง ชุมชนบุคคล ตัวอย่าง สื่อมวลชน รวมถึงสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจะต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีทิศทางที่ชัดเจนและเข้าใจร่วมกัน สามารถยืดหยุ่นในวิธีการ ได้ตลอดเวลา จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และตัวผู้เรียนเอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้ความร่วมมือจากชุมชนครั้งต่อไป ควรนำตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกฝ่าย จะทำให้มีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนายั่งยืน เพราะได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น นิมนต์พระสงฆ์ เชิญเจ้าหน้าที่ด้านอนามัยและสาธารณสุข หรือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น